

LAWRENCE of ARABIA

De Turkse soldaat

Sadettin

dat niemand bij in dit hele maakproces met het perspectief van die Turkse soldaat kwam....

Giovanni

Welke Turkse soldaat?

Sadettin

Die uit die scene in het begin, met die trein. Jij speelde die. En jij hebt die onhoofd, met je nepneus. Die soldaat kwam waarschijnlijk uit een dorpje in Anatolie, zo in 1916 hup naar Damascus marcheren en daar op die trein ingescheept om in de Hicaz tegen de opstandige Arabieren te gaan vechten. Dat perspectief van hem mis ik. Weet je wat in het Turks een bijnaam is voor Turkse soldaten? Mehmetcik. Kleine Mehmet. Zoals de Amerikanen Johnnie, de Duitsers (Sauer)Krauts, de Britten Tommy, de Russen Ivan. Kleine Mehmet die tussen die puinhopen van die ontspoorde trein ligt, zijn pistool gericht op Lawrence. Mijn vader heet Mehmet.

Ik was 10 toen ik met hem deze film keek, op de bank in Zutphen. Ik herinner me die avond heel goed, ik mocht tot heel laat opblijven. Maar toen kwam die scene, Lawrence op het dak van de treinwagons, dat vreemde dansen, die close up van die Turkse soldaat.

En ineens dat besef: de Turken zijn de vijand. Ik sta aan de verkeerde kant van de geschiedenis.

Het was de eerste keer dat ik dat voelde, een gevoel wat ik later nog zo vaak zou hebben. De Armenen. De Koerden. De Assyriërs.

Ik wilde de tv uit, naar bed, mijn hoofd onder het kussen maar ik wilde ook per se weten hoe dit af zou lopen, het was alsof ik naar een vreselijk ongeluk keek, drie uur lang.

Iedereen rijdt op karretje richting Sadettin, wordt een kringetje.

Toen eindelijk de aftiteling kwam zei m'n vader na een lange stilte dat het tijd was om naar bed te gaan, maar ik kon niet opstaan van die bank. Ik schaamde me. Ik schaamde me zo verschrikkelijk. Ik dacht aan de kinderen in mijn klas die die film misschien ook wel gezien hadden. Morgen moet ik naar school! En heeft iedereen gezien hoe afschuwelijk de Turken zijn, hoe ze met de Duitsers samenspannen in de eerste wereldoorlog, hoe ze alle volkeren in het Midden-Oosten onderdrukten, hoe laf ze waren, hoe walgelijk ze die arme O-rans martelden in hun gevangenis. Maar ik dacht ook aan dat Mehmetje. Ik ben nog diezelfde nacht aan een spreekbeurt begonnen over de Ottomanen. Een wit papier met daarboven de titel: de Ottomanen. Meer wist ik niet.

Maar de week daarna ben ik naar de bieb gegaan en heb ik alles opgezocht. Hoe het begon met een vlucht voor de Mongolen. Het wereldrijk waarin Azië, Europa en Afrika samenkwamen. De kunst, de literatuur, de wetenschap. De tulpen. De pistachehandel met Nederland. Ik wist alles.

Alidtcha

En wat vond je klas ervan?

Sadettin

Toen ik weer een spreekbeurt moest geven deed ik die over de IJssel.

Alidtcha

Dus eigenlijk is dit je spreekbeurt.

Sadettin staat langzaam op in onderstaande tekst en loopt naar voren.

Sadettin

Ik denk al bijna mijn hele leven: als mensen maar begrijpen hoe complex het is, dat die andere kant, die andere stem net zo geldig is, dan hoef ik me niet te schamen. Ik wil het allemaal op tafel hebben. De jaartallen. De feiten. Hoe het Westen ooit Oosters was en het Oosten van nu een Westerse creatie is. Hoe het allemaal in elkaar haakt. En doorwerkt. De complexiteit ervan.